

Lesbrief

Voortgezet onderwijs

Door Annemarie van den Brink

Doelgroep: t/m derde klas

Thema's: poëzie, spelen met taal, dieren, natuur, filosofie

ploegsma
kinder- & jeugdboeken

KINDERBOEKEN.NL

Een wonderprachtig dier is een poëziebundel met 366 verrassende, humorvolle, ontroerende en filosofische diergedichten: voor elke dag van het jaar één, inclusief schrikkel-dag. Met deze bundel ontdekken leerlingen hoe grappig of juist ontroerend gedichten kunnen zijn.

In deze lesbrief staan kijk-, lees- en schrijfopdrachten waarmee leerlingen zelf kunnen spelen met taal en poëzie én diergedichten leren schrijven.

© Britta Teckenrump

TIEN KENMERKEN VAN EEN (DIER)GEDICHT

- 1 Een gedicht kan elke vorm hebben: verhaaltje, instructie, recept, informatief.
- 2 Een gedicht heeft meestal korte zinnen.
- 3 Woorden in een gedicht kunnen rijmen, maar dat hoeft niet.
- 4 Een dichter speelt met letters, woorden en klanken.
- 5 In een gedicht kun je spelen met vormen.
- 6 In een gedicht kan alles. Een mier kan schrijven, een wolk kan dansen.
- 7 In een gedicht is het ritme van zinnen belangrijk.
- 8 In een gedicht zit vaak een gevoel, gedachte of grapje.
- 9 In een gedicht komt vaak herhaling voor.
- 10 De titel van een gedicht is belangrijk.

OPDRACHT 1: RIJLENDE LETTERS EN KLANKEN

Een dichter speelt met letters en klanken.
Bijvoorbeeld door twee woorden achter elkaar
met dezelfde letter te laten beginnen. Dat heet
beginrijm of alliteratie.

Kijk bijvoorbeeld naar het gedicht over wal-
vissen op 5 januari. In zin 1 schrijft de dichter:
Ze zinken (twee keer een z). En in zin 2:
longen met liedjes van lucht (drie keer een l).

A → LEZEN

Lees het hele gedicht hardop. Welk begin-
rijm herken je nog meer? (zielen in zee, trage
en troosten, zucht op de zee)

In het gedicht zitten ook klanken die rijmen.
Dat zijn woorden met dezelfde klinkers in
het woord, zoals verdwaald onder water,
trage ballades en wiegen de zielen.

C → ZELF SCHRIJVEN

Neem een dier in gedachten. Schrijf er nu
een gevoelswoord voor of achter dat met
dezelfde letter begint. Bijvoorbeeld: jaloerse
jakhals, droevige duif of botte beer. Verzin
waarom dit dier zich zo voelt en schrijf een
gedicht. Verwerk er ook klankrijm (dezelfde
klinkers midden in het woord) in.

B → BESPREKEN

Hoe klinkt het gedicht voor jou? Welk gevoel
krijg je erbij? Kun je dat linken aan de klan-
ken en het ritme dat de dichter gebruikt?

OPDRACHT 2: IMITATIEGEDICHT

Dichten leer je ook door bestaande gedichten op je eigen manier te imiteren.

A → LEZEN

Lees het paardengedicht van Wim Brands van 15 januari.

B → BESPREKEN

Wat vind je van het gedicht?
Zit er een gevoel, gedachte of grap in?

C → ZELF SCHRIJVEN

Imiteer nu het gedicht van Wim Brands. Kies je lievelingsdier. Bedenk eerst een originele reden waarom dit je lievelingsdier is, zoals Wim Brands dat ook doet. Maak nu dit vierregelige gedicht af:

Ik hou van _____

omdat _____

OPDRACHT 3: VORMGEDICHT

Een dichter kan ook spelen met vorm.
De dichter schrijft de dichtregels in de vorm
van het dier waar het gedicht over gaat.

A → KIJKEN

Kijk naar de gedichten van Jan de Bas op 17
maart en 28 oktober zonder de gedichten te
lezen.

B → LEZEN EN BESPREKEN

Lees de gedichten. Welk gedicht spreekt jou
het meest aan? Leg ook uit waarom.

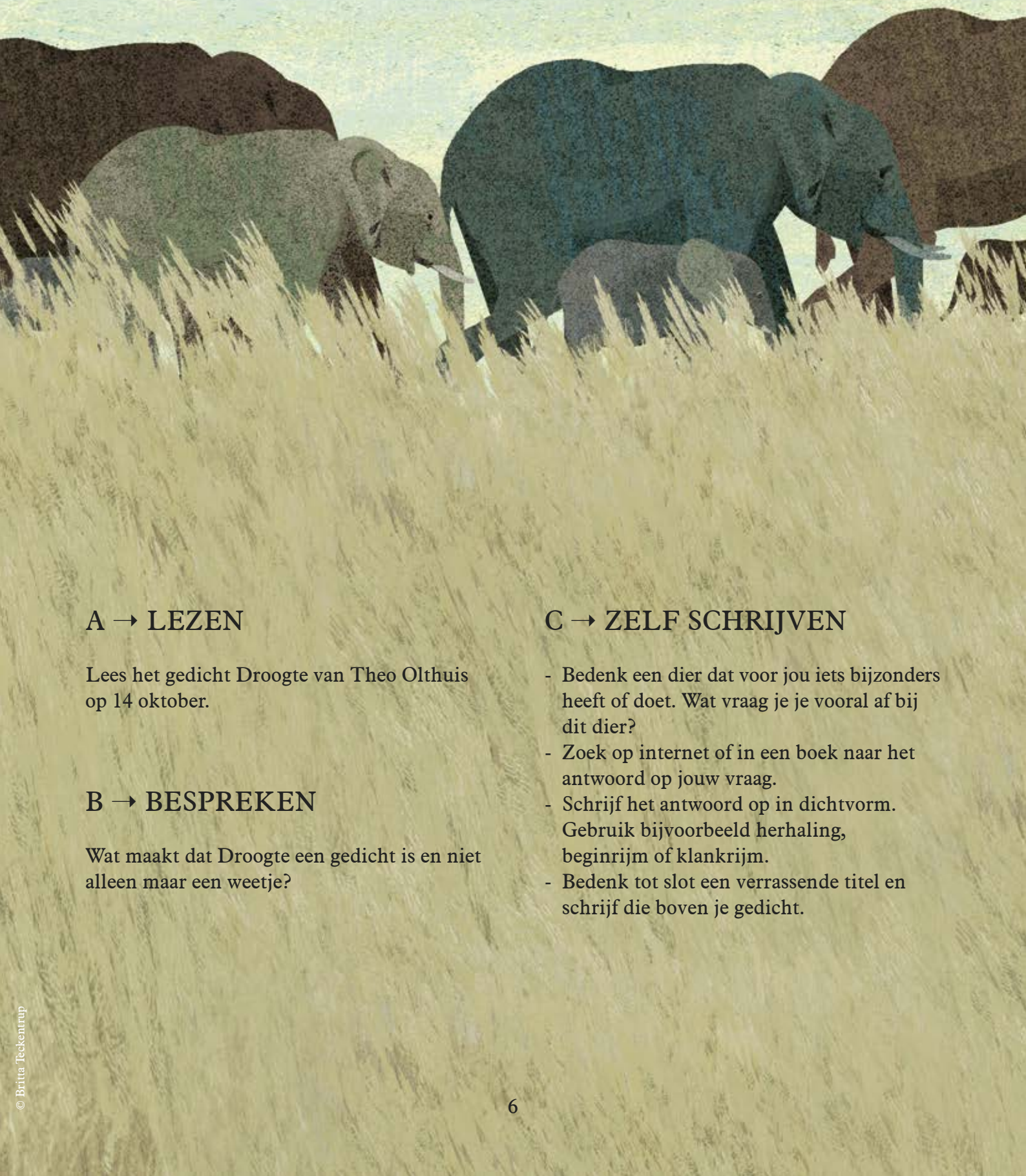
C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier waarover jij wilt schrijven.
- Schrijf nu eerst op een kladblaadje woorden en korte zinnen over jouw dier, bijvoorbeeld: eigenschappen, uiterlijk, geluiden, voedsel, leefplek, bewegingen, vrienden, vijanden, gedachten.
- Omcirkel de woorden of zinnen die je wilt gebruiken. Kijk of je beginrijm en klankrijm kunt maken. Zet die woorden bij elkaar. Kijk ook of er rijmwoorden bij zitten. Die kun je ook bij elkaar zetten.
- Schets met potlood de omtrek van jouw dier. Schrijf de woorden en zinnen erin.

OPDRACHT 4: INFORMATIEF GEDICHT

Een bestaand weetje kun je bewerken tot een gedicht door er kenmerken van een gedicht in te stoppen.

A → LEZEN

Lees het gedicht Droogte van Theo Olthuis op 14 oktober.

B → BESPREKEN

Wat maakt dat Droogte een gedicht is en niet alleen maar een weetje?

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier dat voor jou iets bijzonders heeft of doet. Wat vraag je je vooral af bij dit dier?
- Zoek op internet of in een boek naar het antwoord op jouw vraag.
- Schrijf het antwoord op in dichtvorm. Gebruik bijvoorbeeld herhaling, beginrijm of klankrijm.
- Bedenk tot slot een verrassende titel en schrijf die boven je gedicht.

OPDRACHT 5: INSTRUCTIEGEDICHT

Van een weetje kun je ook een instructie maken in dichtvorm.

A → LEZEN

Lees het gedicht *Hoe je wereldberoemd wordt* in drie stappen van Lizette de Koning op 9 november.

B → BESPREKEN

Wat maakt dat dit een gedicht is?
Wat vind je van dit gedicht? Vertel waarom.

C → ZELF SCHRIJVEN

- Zoek op internet of in een boek naar een dier dat een bijzonder record heeft gehaald of een bijzondere eigenschap heeft.
- Schrijf de drie bijzonderste, gekste of verrassendste feiten op.
- Verwerk ze daarna in dichtvorm. Gebruik bijvoorbeeld herhaling, klankrijm of rijmwoorden.
- Bedenk tot slot een verrassende titel en schrijf die boven je gedicht.

OPDRACHT 6: WONDERPRACHTIGDIERGEDICHT

Schrijf je eigen wonderprachtigdiergedicht door een dier te vergelijken met iets anders.

A → LEZEN

Lees de gedichten A bigi kaw/De grote koe van Ann Harris (16 april), De gieren van Miriam van hee (11 augustus), Ratelslangen van Joke van Leeuwen (12 augustus), Diva van Annemarie van den Brink (22 oktober) en het pinguïngedicht van Geert de Kockere (29 december). In al deze gedichten vergelijkt de dichter een dier met iets anders.

B → BESPREKEN

Welke vergelijkingen haal jij uit deze gedichten? (Een grote koe – een grote feestboot, gieren - werkloze detectives, huid ratelslang – knellend badpak, aalscholver – dirigent/diva, pinguïns – dominosteentjes aan de zuidpool.)

Welke vergelijkingen spreken je aan?

Welke spreekt het meest tot de verbeelding?

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier dat jij wonderprachtig vindt.
- Zoek in een boek of op internet een plaatje van jouw dier. Kijk heel goed naar het dier. Lees informatie over het dier.
- Waar kun je het uiterlijk van het dier mee vergelijken? Schrijf dat op.
- En waar doet het gedrag van het dier je aan denken? Schrijf dat ook op.
- Schrijf nu je eigen wonderprachtigdiergedicht. Je mag het zelf bedenken of je mag een imitatiedicht schrijven bij een van de gedichten uit deze opdracht. Verwerk kenmerken van een gedicht en bedenk een originele titel.

OPDRACHT 7: SCHUIFGEDICHT

Blader door *Een wonderprachtig dier* en zoek tien beginzinnen op die jij mooi vindt. Schrijf ze op lege papierstrookjes. Schuif net zolang met de strookjes tot je het een passend geheel vindt. Eventueel kun je zelf nog zinnen toevoegen. Bedenk als laatste een mooie titel voor je gedicht.

